

Rekviem egy álomért

Requiem for a dream

Korinek László

professor emeritus
Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja,
Pécsi Tudományegyetem,
Állam- és Jogtudományi Kar

Absztrakt

Cél: Visszaemlékezés a rendészettudomány létrejöttét megelőző belügyi tudományos kutatások sikeres történetére, nevezetesen a Belügyminisztériumban, 1991-ben létrejött Rendészeti Kutatóintézetben folyt elméleti és alkalmazott kutatásokra.

Módszer: Számbavétele annak, hogy a Rendészeti Kutatóintézet fennállása alatt milyen kutatások folytak az intézményben, valamint annak bemutatása, hogy e kutatások eredményei milyen mértékben járultak hozzá a rendészettudomány későbbi elfogadtatásához, akkreditációjához.

Megállapítások: A Belügyminisztérium Rendészeti Kutatóintézetének, majd a Rendőrtiszti Főiskola Vezetőképző és Kutatóintézetének 1991 és 1998 közötti tevékenysége érdemes arra, hogy a kutatóintézeti múlt fontos örökségként megemlékezzünk róla. Állítható, hogy a Rendészeti Kutatóintézetben folytatott akkori kutatások nélkül nem kerülhetett volna sor a rendészettudomány akadémiai elismerésére, ami megalapozta a Rendészettudományi Doktori Iskola létrehozását.

Érték: Értéknek tekintjük azt, hogy a tudományos kutatás és vezetőképzés több éven keresztül egyetlen intézet keretei között, az említett kutatóintézetben kapott helyet, ennek eredményeként a képzésben mindig jelen voltak a rendészettudomány legújabb hazai és nemzetközi eredményei, a kutatók pedig a vezetői tanfolyamokon tájékozódhattak a gyakorlat helyzetéről, ellenőrizhették munkájuk fogadtatását a rendészeti szolgálatoknál, és a kritikákból tanulhattak is. Több olyan törekvés, ami a rendszerváltozás idején fogalmazódott meg először, valóssággá vált. Például a felsőfokú rendészeti képzés egyetemi szintre emelése, a mesterképzés meghonosodása, a rendészettudomány elfogadottságának megerősödése, a rendészettörténeti források gyarapodó feltárása, és mindezen eredmények megjelenése a Magyar Rendészettudományi Társaság működésében.

Kulcsszavak: rendészettudomány, Rendészeti Kutatóintézet, Rendészettudományi Doktori Iskola, Rendőrtiszti Főiskola

Abstract

Aim: A look back at the successful history of scientific research in the field of home affairs prior to the establishment of law enforcement science, namely the theoretical and applied research carried out at the Law Enforcement Research Institute, established in 1991 at the Ministry of the Interior.

Methodology: Review of the research carried out at the Institute during the existence of the Law Enforcement Research Institute, as well as the presentation to what extent the results of these research contributed to the later acceptance and accreditation of law enforcement science.

Findings: The activities of the Law Enforcement Research Institute of the Ministry of the Interior, and later of the Police College's Institute for Leadership Training and Research between 1991 and 1998, are worth remembering as an important legacy of the research institute's past.

It can be stated that without the research carried out at the Law Enforcement Research Institute at that time, the academic recognition of law enforcement science could not have taken place, which laid the foundation for the establishment of the Doctoral School of Law Enforcement.

Value: We consider it a value that scientific research and leadership training took place in the above-mentioned research institute for several years, as a result of which the latest domestic and international results of law enforcement theory were always present in the training, and researchers could learn about the state of practice in leadership courses, they could check the reception of their work in the law enforcement services and also learn from the criticisms. Several aspirations that were first articulated during the regime change have become a reality. For example, the elevation of higher law enforcement education to university level, the establishment of master's degrees, the strengthening of the acceptance of law enforcement science, the increasing exploration of sources of law enforcement history, and the appearance of all these results in the operation of the Hungarian Law Enforcement Society.

Keywords: law enforcement science, Law Enforcement Research Institute, Doctoral School of Law Enforcement, Police College

A Belügyminisztérium 1991 őszén hozta létre a Rendészeti Kutatóintézetet. Tagadhatatlan, hogy személyi megfontolások is voltak a háttérben, de nyilvánvalóan szerepet játszott annak a szükségletnek a felismerése is, hogy a kriminológia mellett a közbiztonság nem kizárólag bűnügyi problémáival foglalkozó rendészetten is fórumot kapjon a feladatok ellátásához nélkülözhetetlen háttérintézmények sorában. A rendőrségről szóló törvény megalkotásának az előkészítése, de az 1990. őszi taxisblokkad által éles megvilágításba került társadalmi problémák is kiváltották az igényt a tudományosan is megalapozott rendészeti politikai döntések iránt. Mivel pedig Magyarországon – a történelmi helyzetből adódóan – a demokratikus, jogállami rendészetnek hagyományai nem voltak, ezért a nemzetközi tapasztalatok megismerése és feldolgozása is elengedhetetlenül napirendre került.

Az intézet elsőként kinevezett igazgatója – Szikinger István – korábban főosztályvezetőként tevékenykedett a rendőrség és a határőrség minisztériumi irányításában, amellett külföldön – Oxfordban, majd már a kutatóintézeti munkája időszakában Freiburgban – folytatott tanulmányokat, s végzett kutatásokat a rendőrség és a rendészet problémáit érintően. Helyettese, Dános Valér igen jelentős kutatási és oktatási tapasztalatok birtokában segítette a vezetői munkát, kiemelt figyelmet fordítva a rendészet és a bűnüldözés összefüggéseire. A későbbiekben Finszter Géza vette át az intézet vezetését. A beosztott kutatók valamennyien magas elméleti felkészültséggel és gyakorlati tudással is rendelkeztek.

Az intézet létrejöttétől kezdődően rendszeresen kiadta tudományos folyóiratát, a Rendészeti Tanulmányokat (később Új Rendészeti Tanulmányok). A kiadványban a munkatársak publikálták a saját kutatásaik eredményeit, de más szakemberek írásai, továbbá konferenciák, rendezvények anyagai is megjelentek a szakmai újság hasábjain. E publikáció célja az volt, hogy a rendészet különböző területeit vizsgáló hazai és nemzetközi szakemberek, tudományos kutatók számára lehetővé tegye legújabb elméleti eredményeik bemutatását, az ezekhez kapcsolódó vitáik megjelentetését, valamint a tudományos rendezvényeken elhangzottak közreadását.

Noha a Rendészeti Kutatóintézet a Belügyminisztérium – majd a Rendőrtiszti Főiskola – részeként működött, a kutatók nagyfokú önállóságot élveztek a feladatok meghatározása és végzése során is. Természetesnek tekinthető, hogy a rendőrség és a többi rendészeti szervezet demokratikus átalakulása jelentős kihívás volt a tudományos munkát végzők számára is. A fejlett alkotmányos rendszerekben kialakult modellek tanulmányozása az adaptálás lehetőségeinek gondos vizsgálata mellett szükséges volt a rendőrségi törvény előkészítéséhez való hozzájárulás érdekében. Szikinger István az 1990-es évek elején (és azóta is) világszerte népszerűségnek örvendő közösségi rendőrség (community

policing) magyarországi meghonosításának esélyeit és annak kívánatos voltát elemezte, és publikálta egy nemzetközi konferencián. Álláspontja szerint a rendszerváltozás első éveiben mindenekelőtt a szilárd jogi keretek kiépítését kellett napirendre tűzni, azt megelőzően a társadalmi igényeket közvetlenül, számos informális megoldás révén szolgáló rendőri munka intézményesítése még nem volt aktuális (Szikinger, 1993).

Ez természetesen nem azt jelentette, hogy az emberek vélekedését a rendőrség demokratikus átalakítása során figyelmen kívül lehetett volna hagyni. Dános Valér Tauber Istvánnal közösen éppen ezeket az elvárásokat tárta fel azért is, hogy a közbiztonság-védelem rendszerének a fejlesztése során azokat figyelembe lehessen venni. A két kutató arra a következtetésre jutott, hogy a szocialista rendőrséget a totális hatalom jegyeinek tanúsítása miatt elutasította a lakosság, azonban bizonyos tulajdonságai sokak számára mégis szimpatikussá tette a szervezetet. Példaképpen említették a határozott fellépést, a reagálóképességet, valamint – nem utolsósorban – a bűnözés korlátok között tartását, ezen belül különösen az igen magas felderítési mutatókat. Nyilvánvalóan nem lehet figyelmen kívül hagyni a közbiztonság romlását, ami 1990-es évek elején drámainak volt mondható. Dános Valér és Tauber István a szociológia alkalmazott ágaként a rendőrszociológia művelésének szükségessége mellett foglalt állást (Dános & Tauber, 1992).

A külföldi tapasztalatok felé nyitott utat több tanulmány, így Manfred Murck, a Münsteri Rendőr Akadémia tudományos igazgatója a rendőrség, az állampolgárok és a politika kapcsolatát vizsgálta a pluralista demokráciában (Murck, 1994). Fehérvári János, az osztrák belügyminisztérium főtanácsosa a magyar-osztrák rendőr akadémia alapjain egy összeurópai akadémia lehetőségét tárgyalta (Fehérvári, 1994).

Timoránszky Péter (a Rendészeti Tanulmányok és az Új Rendészeti Tanulmányok szerkesztője) a menedékjog kérdéseit vizsgálta. Rámutatott az intézmény történetére, és arra, hogy az érdemi rendelkezéseket jórészt kétoldalú megállapodások tartalmazták, amelyek egyébként kielégítették az akkori követelményeket (Timoránszky, 1992).

A közvetlen rendészeti szakkérdéseken túlmutató volt a gyülekezési jog lehetséges reformjára irányuló kutatás, amelynek során az intézet nemzetközi összehasonlításban és a hazai példák elemzésével is bemutatta a szabadságjog gyakorlásának lehetőségeit és korlátait, javaslatokat fogalmazott meg a törvényi változtatásokra. Ez a munka folyamatos volt, hiszen az 1989. évi III. törvény rendelkezéseit felváltó átfogó újraszabályozás csak 2018-ban jött létre. Természetesnek tekinthető, hogy a gyülekezési jog érvényesülésének kérdései közül a politikai tiltakozások, a tömegdemonstrációk váltották ki a legnagyobb

tudományos érdeklődést, minthogy a demokratikus átalakulás kulcskérdése a hatalommal szembeni kritika megnyilvánulásaihoz való viszonyulás.

A téma kutatása iránt a konszolidált alkotmányos demokráciákban is megnőtt az igény, hiszen az 1960-as évek súlyos zavargásait követően is olyan – nem ritkán erőszakos – megmozdulásokkal kellett szembenéznie a rendőrségnek, amelyek igencsak próbára tették a demokratikus jogállamok intézményeit. Az Európai Egyetem Robert Schuman Központja koordinálta azt az összehasonlító vizsgálatot, amelyben Magyarország mellett Olaszország, Franciaország, Németország, Spanyolország és Svájc kutatói vettek részt.

A komparatív elemzés, értékelés eredményeképpen az volt megállapítható, hogy minél szélesebbek a rendőrség jogosítványai, annál gyakrabban alkalmaznak erőszakot a tüntetők. A központosított államok merevebbek, a konfliktusokat megelőző és elkerülő módszerek alkalmazása inkább a decentralizált és baloldali rendészeti politikára jellemző. A tömegekkel szemben elutasító magatartást tanúsító, illetve jobban alkalmazkodni képes rendőri magatartás szintén függ attól, hogy mennyire engedi meg a közhatalmi irányítás az önálló, a helyzet értékelésén alapuló döntéseket. A demokratikus átmenet országaiban a vizsgált időszakban jellemző volt a militáns és reaktív rendőrség képe (della Porta, 1996).

A Rendőrségi Pszichológusok I. Országos Tanácskozása

A kutatóintézet a rendőrség társadalmi szerepének, államszervezeti pozíciójának vizsgálata mellett működése során kiemelt figyelmet fordított a tudományos eredmények gyakorlatba való átültetésére, az alkalmazott rendészeti tudományokra. Ilyennek tekinthető a rendőrségi és bűnügyi pszichológia is, ami a gyakorlatban járulhat hozzá a munka eredményes végzéséhez. 1992. május 14-én tartották Szolnokon a Rendőrségi Pszichológusok I. Országos Tanácskozását, amit a BM Rendészeti Kutatóintézet a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitánysággal közösen szervezett.

A büntető igazságszolgáltatással kapcsolatos kérdések közül a vallomást tevő személy szavahihetőségének a problémája volt a konferencia egyik témája. Lengyel K. Péter meggyőző érvekkel támasztotta alá, hogy a nyilatkozatok hitelességének megítélését nem veheti át a pszichológus, abban legfeljebb segítséget nyújthat a rendőrség, az ügyészség és a bíróság részére (Lengyel, 1992). Előadások hangzottak el a különböző szakterületek sajátos igényeiről, így a közlekedésrendészet, valamint a terrorelhárítás azon problémáiról, amelyek megoldásához a pszichológia segítséget nyújthat. Napirendre kerültek a rendőri szervezet, illetőleg az állomány lélektani kérdései is.

„A szervezett bűnözés Magyarországon” című kutatás

A kutatásra az Országos Rendőr-főkapitányság (ORFK) támogatásával, Katona Géza professzor irányításával került sor 1993-ban. A munkába bekapcsolódtak az ORFK szakemberei, és abban részt vettek német, osztrák és holland kutatók is. A Legfőbb Ügyészséget Kertész Imre képviselte. A kutatás 1994-ben megjelent összefoglalója áttekintést adott a szervezett bűnözés nemzetközi tapasztalatairól (Kertész Imre), a kilencvenes évek elejét jellemző magyar helyzetről (Borai Ákos – Tóth Ernő: Adóság behajtás, védelmi zsarolás; Szladovics Mária: Szervezett bűnözés a gazdasági folyamatokban; Bendzsák Katalin – Katona Géza: Szervezett bűnözés a gazdaságban, az 1993-as „olajügyek” előzetes áttekintése; Horváth József: A több megyére kiterjedően sorozatban elkövetett betöréses lopások jellemzői; Németh Zsolt: A magyarországi kábítószer jelenlég. Magyarország békés sziget a Föld kábítószer térképén?). A külföldi szereplők közül Petrus C. van Duyne a pénzmosásról, Uwe Dörmann a szervezett bűnözés tanulmányozásához a Német Szövetségi Bűnügyi Hivatalban követett módszerekről adott számot; Maximilien Edelbacher és Peter Serh a nemzetközi gépjárműcsempészetben játszott magyar részvételt mutatta be.

A rendészeti kutatóintézetek szolnoki konferenciája

A Rendészeti Kutatóintézet megalakulásától kezdve kereste a kapcsolatot a hasonló rendeltetésű külföldi szervezetekkel, valamint a hazai rendészet korszerűsítése szempontjából lényeges kérdések tudományos művelőivel. A nemzetközi együttműködés kitűnő példája volt az a tanácskozás, amit 1994. augusztus 25-én és 26-án, Szolnokon tartottak meg 12 országból érkezett kutatókkal az európai rendőrségi kutatóintézetek második nemzetközi konferenciájaként. A vendég előadók között volt mások mellett Patric J. Moran, az ír rendőrség vezetője, Dominique Monjardet, a kiemelkedő tekintélyű francia szociológus, továbbá – s nem utolsósorban – Szabó Dénes, a Kanadában élt világhírű magyar kriminológus is.

A vezető téma az átalakuló rendszerek egyik fontos kérdése: a centralizáció-decentralizáció problémája volt. Felkai László a központosítás mellett érvelt, rámutatva annak relatíve előnyös voltára az anyagi eszközök szűkösségének közepette, az informatikai lehetőségek kihasználása céljából, de a szigorú törvényességi kontroll érdekében is (Felkai, 1995). A konferencia résztvevői közül többen ugyancsak a centralizáció előnyeit hangsúlyozták (Lebeuf & Szabó, 1995). Mások – nem tagadva a központi irányítás előnyeit és bizonyos körben

annak szükségességét – a rendőri szervek törvények alá rendeltségét emelték ki, gyakorlati (bolgár) példákkal is alátámasztva a működés utasításoktól való mentességének pozitív kihatásait (Ignatov, 1995). Francese Guillen szerint a modern demokratikus rendszereknek a döntéshozatali szintek decentralizálására van szükségük, egyebek mellett a közösségi rendőrség modelljének megvalósítása érdekében, nem megfélemlítve a törvényességről és egyéb méltányolható központi érdekekről (Guillen, 1995).

A tanácskozás napirendre tűzte a közrendvédelmi és bűnügyi szervek tevékenységének elhatárolását, illetőleg azok összehangolását érintő fontosabb kérdéseket is. Claude de Marteray a feladatok komplex jellegére mutatott rá, ami a francia csendőrség esetében még védelmi funkció ellátását is feltételezi. A szerző szerint természetes, hogy az eltérő működési területek feszültségeihez, akár konfliktusokhoz is vezethetnek, ezért az egységes irányítás elengedhetetlen (Marteray, 1995).

További téma volt a rendőrök teljesítménymérése. Az ír rendőrség főparancsnoka – Patrick J. Moran – arra mutatott rá, hogy az e célból kialakított rendszerek akkor jók, ha nem csupán a vezetők döntéseit támasztják alá adatokkal, hanem hozzájárulnak az állomány tagjainak egyéni fejlődéséhez is. Ezért fontos a kritériumok kidolgozása, és azok alapján a mérés, de a tapasztalatok megbeszélése, az érintettekkel való együttes értékelése is (Moran, 1995). Dános Valér azt hangsúlyozta, hogy az értékelési szempontoknak a közösségi rendőrség elvárásaihoz kell igazodniuk. Ebből adódóan a hagyományosan előtérbe helyezett elrettentő-visszatartó hatás csak kivételesen érvényesülhet, akkor viszont professzionális módon kell megszervezni a rendőrség magatartását (Dános, 1995).

Más kérdések is szóba kerültek a tanácskozáson, ami összességében jól használható eredményeket hozott a hazai kutatómunka számára, de a rendőri munka tervezése és értékelése terén is.

A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény alkalmazásának vizsgálata¹

A BM Rendészeti Kutatóintézet nem elméleti alapkutatások végzése céljából jött létre. Természetes elvárás és saját igény is volt az átalakulás tanulmányozása és segítése. Az 1994-ben elfogadott rendőrségi törvény, illetve a hozzá kapcsolódó gyakorlat kiváló alkalmat szolgáltatott a jogalkotó céljainak az eredményekkel való összevetésére. Mivel empirikus felmérésre is szükség volt

---

1 Az ismertetés forrása: Búzás, 1996.

a valóság feltárásához, le kellett szűkíteni a témát. Az előállítás intézményének a kiválasztására azért került sor, mert az létezett korábban is, ugyanakkor nem lényegtelen változásokon ment keresztül az új törvényi szabályozással. Mindamellet a demokratikus jogállam kiépítésének fontos mozzanatáról, a hatalom és az egyén viszonyának alakulásáról is képet lehet alkotni a személyi szabadságtól való megfosztás lehetőségének a rendőri gyakorlatban való érvényesülését illetően.

Az intézet munkatársai dokumentumokat vizsgáltak meg, továbbá járőrök, az előállítottakkal foglalkozó más rendőrök, valamint az intézkedés által érintettek között kérdőíves felmérést végeztek az előállítások gyakorlatának feltárása céljából. Ez utóbbiakkal mindenekelőtt az egyes intézkedési okok megoszlását kívánták a kutatók megismerni, egészen az eljáró rendőrök szubjektív viszonyulásáig. A kérdések másik nagy csoportja a beavatkozás módja megválasztásának kérdéseire összpontosított, beleértve a kényszerítő eszközök alkalmazását is. Mindezekon túlmenően tudakozódtak a kutatók az állomány jogismeretét illetően, valamint az általuk tanultak és a valóság közötti viszony alakulásáról is.

Megjegyzendő mindenekelőtt, hogy tipikusnak volt mondható a gyanús személyekkel szemben alkalmazott előállítás. A járőrzés közben igazolatott személyek közül a rendőrök bevitték azokat, akikről valami jogsértést feltételeztek. Az ilyen beavatkozást a korábbi szabályozás nem engedte meg önmagában – a jelenlegi rendelkezések szerint bűncselekmény elkövetésére utaló – egyszerű gyanú fennállása esetén [1/1990. (I. 10.) BM. rendelet a Magyar Köztársaság Rendőrségének Szolgálati Szabályzatáról, 156. pont]. A gyanú fogalmát, fennállásának feltételeit lehetetlen jogszabályban körülírni. Egyesek szerint – mivel az önkény előtt nyithatja meg az utat – ez az előállítási ok [a rendőrségi törvény 33. §-a (2) bekezdésének b. pontja] nem elégíti ki a jogállamiság követelményeit. Az Alkotmánybíróság azonban a későbbiekben kimondta: „Az előállítás ideje alatt nyílik alkalma a döntésre jogosult hatóságnak arra, hogy az alapos (megalapozott) gyanú fennállását megállapítsa. Éppen ebben a körülményben ragadható meg az az alkotmányjogilag is releváns különbség, amely miatt nem helytálló az alapos gyanú megkövetelésére irányuló érvelés...” Ezen indok alapján a testület kimondta: „Az Rtv. támadott rendelkezése e tekintetben tehát megfelel az Alkotmány előírásainak, és azoknak a követelményeknek is, amelyeket az Alkotmánybíróság az alapjogok korlátozhatóságával kapcsolatban kimunkált” [65/2003. (XII. 18.) AB határozat].

Jellemzőnek bizonyult az a rendőri magatartás, amely abban nyilvánult meg, hogy az eljáró közegek egyszerűen intuíció alapján és a tapasztalataikra hagyatkozva állították elő azokat a személyeket, akiknek a szabadságkorlátozása

szerintük szükségessé vált. A jogszabályban meghatározott okok azonosítása gyakran már a rendőrség épületén belül történt, ezt nevezik „ütköztetésnek”, vagyis a tapasztalt viselkedés és a jogszabály összevetésének. A kutatási eredmények igazolták, hogy a kontroll nélküli szubjektív megítélésnek, valamint a mögöttes társadalmi előítéleteknek szerepe van a gyanú rendőri felfogásában, a megkérdezett járőrök többször utaltak az öltözetre, de még a borszínre is mint olyan tényezőkre, amelyek a döntésben szerepet játszanak. Fontos – és az alkotmányos hatalomkorlátozás szükségessége miatt jogalkotói megfontolást igényel –, hogy a megkérdezettek 80%-a szerint a rendőrség tekintélyének megóvása érdekében is szükség lehet egyesek előállítására. Ritkán volt azonosítható az a megközelítés, amely szerint a szabadságkorlátozási okok fennállása esetén is elérhető a legitim cél, ha az eredmény (például a személyazonosság megállapítása) más, kevésbé jogkorlátozó eszközzel is produkálható.

Összességében azt lehet mondani, hogy a rendőrségi törvény érvényesülését az előállítás intézményén keresztül vizsgáló kutatás hasznos eredményeket hozott, azonban az előzmények nélküli tényfeltárás mindenekelőtt a további tudományos munka szükségességére mutatott rá, hiszen az előállítások és a bűnözés alakulásának összefüggését például az itt alkalmazott eszközökkel és módszerekkel nem lehetett megközelíteni. Emellett számos más, a szabadságkorlátozásokkal összefüggő – társadalmi, alkotmányos vagy akár gazdasági – probléma feltárása a jövő feladata.

Magyarországon sajátos helyzet alakult ki. Látszólag liberális volt az a szabályozás, amely szerint a bejelentett tüntetések előzetes betiltására nem volt lehetőség, a jogsértő megmozdulásokat viszont azonnal – akár erőszak alkalmazásával is – mérlegelés nélkül fel kellett oszlatni. Ez a – törvény által kialakított – helyzet nyilvánvalóan ellentétes volt az arányosság követelményével. Ugyancsak a szabadelvű jogalkotás és a demokratikus követelmények közötti ellentétre utalt, hogy a spontán, illetőleg a törvényi határidő betartása nélkül, sürgősséggel szervezett gyűlésekre, tüntetésekre egyáltalában nem volt lehetőség. Furcsa fintora a történelemnek, hogy akkor, a múlt század kilencvenes éveiben komolyan felmerült, egyes jogrendszerekben meg is valósult az alcázási tilalom (*Vermummungsverbot*), vagyis az álarc rendezvényeken történő viselésének a jogellenessé nyilvánítása (Szikinger, 1996). A mai – járvány sújtotta – időkben viszont egyes esetekben éppen azokat büntették, akik nem voltak hajlandók maszkot hordani nyilvános megjelenésük alkalmával. Egyébként a gyülekezési jog szabályozásának említett anomáliái azóta megszűntek, a jogalkotó merített a BM Rendészeti Kutatóintézet munkatársai részvételével lefolytatott nemzetközi kutatási eredményeiből is.

Alapkérdések

A Rendészeti Kutatóintézet természetesen bekapcsolódott azokba a tudományos és jogalkotói vitákba, amelyek a közbiztonság védelmének koncepcionális kérdéseit érintették. Az 1027/1998 (III. 13.) Korm. határozat feladatként határozta meg a középtávú rendvédelmi és kriminálpolitikai koncepció előkészítését. Ebben nyilván szerepet kellett vállalnia az intézetnek. Finszter Géza publikálta azokat a megállapításokat, amelyekre a tervezést építeni lehetett. Mindenekelőtt leszögezte, hogy a két területet – a rendvédelmet és a kriminálpolitikát – külön kell kezelni. Kérdés az előbbinek a létjogosultsága is, hiszen a „rendvédelem” fogalmának intézményesítése mögött olyan törekvések is meghúzódtak, hogy a közbiztonság védelmét ki kell venni a közigazgatási jog uralma alól, azt katonai – vagy ahhoz hasonló – tevékenységként kell felfogni. Finszter professzor azt hangsúlyozta, hogy a demokratikus jogállam követelményeinek érvényesülniük kell, ezért az elnevezéstől függetlenül a civil közigazgatás alkotmányos alapokra épülő szisztémájától nem lehet egy jogállamban eltávolodni a legfontosabb értékek veszélyeztetése nélkül. A jövő tervezése szempontjából nyilvánvaló, hogy az alkotmányozás akkori (1998) menete hogyan alakul. Azóta tudjuk: a legmagasabb szintű jogalkotásban nem sikerült megkötni a szükséges kompromisszumokat, a folyamat megtorpant. A Finszter Géza által közzétett javaslatok azonban ettől függetlenül is alkalmasak voltak a koncepció előkészítésének tudományos támogatására.

A kriminálpolitika és a rendészet irányítása egybemosásának mellőzése természetesen nem jelentheti a közöttük meglévő szoros kölcsönhatás figyelmen kívül hagyását. A bűnügyi helyzet alakulásának megismerése, a legveszélyesebb jogsértésekre való reagálás lehetőségeinek feltárása feltétele mind a közbiztonság szélesebb körre kiterjedő védelme kívánatos alakításának, mind pedig a büntető igazságszolgáltatás közép-, de hosszútávú fejlesztésének is. Hatékony stratégia csak akkor működhet, ha a tágabb értelemben vett biztonság védelmének egyéb intézményeit, így a nemzetbiztonsági szolgálatokat is a megváltozott követelményekhez igazítjuk (Finszter, 1998).

Különösen becsesnek tartjuk az Új Rendészeti Tanulmányok 1997/1. számát, mert abban a közigazgatás legkiválóbb professzorai is elmondták véleményüket az átalakuló rendészeti igazgatásról. *„Mindazok, akik az elmúlt évtizedekben a rendszettel elméletileg foglalkoztak, könnyen juthatnak abba a helyzetbe, hogy pályázzanak a hatalom kegyére, ha szert akarnak tenni a hatalom rokonszenvével jóval kevesebbre: arra, hogy figyeljenek oda rájuk s ne az elméleti eredmények teljes negligálásával, többnyire azokat nem ismerve hozza meg döntéseit, s működtesse a törvényhozó és egyéb jogalkotó mechanizmust. Márpedig az, aki nem túlságosan mélyrehatóan tanulmányozza az utóbbi évek*

„rendvédelmi” jogalkotásának termékeit, kénytelen konstatálni, hogy azok az elméleti megalapozás hiányában tisztázatlan, gyakorta mennek keresztül. Egy-mással ütköző fogalommal operálnak, és ebből olykor többféle értelmezhetőség, olykor értelmezhetetlenség ered.” (Szamel, 1997). Igaz Szamel Lajos kritikája a kilencvenes évek tételes jogára vonatkozott, de az általa felvetett probléma jelenleg sem ritka a rendészeti normák világában.

Ficzere Lajos megállapította: „A modern társadalomban a rendészeti igazgatás beépül a közigazgatás rendszerének egészébe azzal, hogy feladatai és funkciói is lényeges változáson mennek keresztül. Ez utóbbi elsődlegesen abban jut kifejezésre, hogy a rendészeti igazgatás jogállami kötöttsége alkotmányos szintű követelményként fogalmazódik meg, amelynek elsődleges korlátai az alkotmányban rögzített alapvető emberi és polgári jogok.” (Ficzere, 1997).

Mintha ez a „beépülés” napjainkban lelassult volna. Már csak ezért is érdemes idézni Szikinger Istvánt, aki a társadalom és a közhatalom viszonyában három funkciót látott meghatározónak:

„Ez a három funkció: a közösségi, a külső (katonai típusú) rendfenntartás, valamint a bürokratikus rendfenntartás [...] A közösségi rendfenntartás jellemzője a rugalmasság, a problémákra való gyors reagálás és az informális megoldások előnyben részesítése [...] A külső vagy katonai rendfenntartás az egész közösségtől idegen érdekek védelmét, érvényesítését szolgálja [...] A bürokratikus modell sajátja, hogy a végrehajtás-kikényszerítés szervezete szorosan kötődik a közhatalom gyakorlásának általános struktúrájához...” (Szikinger, 1997).

Szikinger hangsúlyozza, hogy a három modell vegytisztán sehol nem különül el. Ami a közösségi és a bürokratikus rendfenntartást illeti, arra minden modern társadalomnak egyszerre van szüksége. A katonai típusú modell a különleges jogrend idején kaphat szerepet, de akkor is kellő garanciákkal illik övezni.

A rendészeti igazgatásban a jobbiztonságot garantáló jogalkotást sürgette Kántás Péter: „Márpedig a törvénynek – ha alapjogokat érintő közhatalmi beavatkozásra ad felhatalmazást – mindent meg kell tennie azért, hogy ne általában szóljon a közrendről (pontosabban annak sérelméről, mint felhatalmazó klauzuláról) hanem ezt váltsa át a rendészeti szerv számára feladat-meghatározó illetőleg konkrét hatásköri normává.” (Kántás, 1997).

A magyar rendőrség civil kontrollja. Jelentés és javaslatok 1997. március

A kutatást a Staffordshire-i Egyetem Közszolgálati Vezetőképző és Kutatóintézete és az RTF Rendészeti Kutatóintézete közösen végezte Phare pályázat

elnyerésével. (A Phare Program az Európai Unió egyik kezdeményezése volt, amely támogatta „... a nemzetek szélesebb demokratikus családjának létrejöttét a virágzó és stabil Európában”.) (A magyar rendőrség civil kontrollja, 1997). A kutatás a francia, a holland, a magyar, a német, valamint Anglia és Wales rendőrségei irányításának összehasonlító vizsgálatát végezte el a jogi szabályozás, a szervezeti megoldások és a működés jellemzőinek feltárása alapján. A kutatók már a munka megkezdésekor egyetértésre jutottak abban, hogy „... bármilyen demokratikus felelősségi rendszer alakul ki Magyarországon, kívánatos, hogy az egy jellegzetesen magyar megoldás legyen.” (A magyar rendőrség civil kontrollja, 1997).

A javaslatokat a következőkben lehet összefoglalni:

- Nem csupán a magyar, hanem valamennyi kutatásban részt vett ország rendőrségének törekedni kell a társadalommal való együttműködés fejlesztésére a nagyon erős rendészeti kultúra ellensúlyozása érdekében.
- Az egység felé tartó európai államoknak erős, professzionális és integrált rendőrségre van szükségük. Nélkülözhetetlen a legitim erőszak-monopólium. A rendőrködés megtanulható mesterség. Az integráció nem jelenti az egyes országok szervezeteinek uniformizálását, nem igényli nemzetek feletti szervezet felállítását, kizárólag az a cél, hogy legyenek képesek a nagyfokú együttműködésre.
- Az alkotmányos demokráciákban a rendőrségeknek be kell illeszkedniük a demokratikus társadalmi és állami szervek rendszerébe.
- Az eredményesség és a törvényesség egy időben való érvényesítése a rendőrségi munka alapvető ellentmondása, amit csak úgy lehetséges feloldani, ha lemondanak a „minden eszköz megengedett” elvéről. A törvényesség megerősítése a rendőri szervezetek elemi érdeke, annak sikere az eredményességet is képes növelni.
- Követelmény a közbiztonsági és a bűnüldözési feladatok világos elválasztása.
- Szükséges a stratégiai gondolkodás térnyerése.
- Indokolt a rendőrképzés megújítása, és magasabb szintre kell emelni a rendészeti tárgyú kutatásokat is.

A több mint húsz évvel ezelőtt lezajlott kutatás cáfolja a tranzitológiának tulajdonított jellemzőket. „*A tranzitológia olyan alkalmazott tudományterület, amely arra hivatott válaszolni, hogy miként lehet demokratizálni a különböző autoriter rendszereket [...] Az irányzat fő művelői értékrendbeli premisszával végezték a munkájukat. Egyrészt úgy vélték, hogy a nyugati típusú berendezkedés az ember által létrehozott legjobb modell. Másfelől úgy látták, hogy a berendezkedés exportját a nyugati típusú intézmények mihamarabbi átvételével*

lehet a leghatékonyabban elérni. Harmadszor úgy gondolták, hogy a mintavétel sikere független az átvevő ország kulturális háttérétől” (Orbán, 2020). Finszter Géza a rendészeti felsőoktatás ötven esztendejéről írt tanulmányában éppen a civil kontrollról előbbieken idézett kutatás tanulságaiból vonja le a következtetést: „A rendészeti igazgatás jogállami átalakítása területén a tranzitológia által feltárt értékrendbeli premisszák – szerencsére – nem érvényesültek. A demokratikus jogállamok egyike sem állította, hogy rendőrségük »az ember által létrehozott legjobb modell«. Ellenkezőleg, a nemzetközi fórumokon gyakran elhangzott, hogy az egyes országok rendőrségei súlyos működési zavarokkal küszködnek. A kutatók nem egyszer nyíltan írtak ezekről a fogyatékoságokról. Szó sem volt a modellek gyors átvételéről, inkább a hosszú távú megfontolt építkezésre kaptunk biztatást. Ami pedig az »átvevő országok« kulturális háttérét illeti, minden külföldi kollégánk arra figyelmeztetett, hogy nincs olyan egységes európai modell, amelyet követni kellene... bármilyen demokratikus felelősségi rendszer alakul ki Magyarországon, kívánatos, hogy az egy jellegzetesen magyar megoldás legyen.” (Finszter, 2021).

A társadalom és a fegyveres erők projektum keretében a Hanns-Seidel Alapítvány és a Batthyányi Lajos Alapítvány, a Honvédelmi Minisztérium és Belügyminisztérium támogatásával 1994. május 25-én megrendezett konferencia szerkesztett előadásait a Rendészeti Tanulmányok 1994/2. száma adta közre.

Szikinger István *Rendészet, rendőrség és szociális jogállamiság Németországban* című tanulmányában máig ható érvényességgel a rendészet-rendőrség fogalom tartalmi értelmezését végezte el. „Megítélésem szerint az előző kettő egynemű és az általános-különös viszonyban állnak egymással. Az „összemosást” menti többek között az a tény is, hogy maga a materiális rendészet-fogalom hosszú ideig (bizonyos mértékig még ma is) egyben közvetlen feladat- és hatáskör megjelölő szabályként funkcionált (ún. „rendészeti generálklauzula”). (Szikinger, 1994.) Szikinger tanulmánya részletesen szól a közbiztonság-közrend fogalom páros tartalmáról és a veszély értelmezéséről.

A rendészeti felsőoktatás reformjának lehetőségeit tárgyalta Matei László tanulmánya. Hivatkozott a Team Consul nemzetközi rendszerszervező cég magyar rendőrséget átvilágító egyik megállapítására, miszerint hazánkban „... a nyugat-európai rendőrségektől eltérően rendkívül magas a fluktuáció, a testületen belül rendkívül magas a tisztek aránya a tiszthelyettesekhez képest...” (Matei, 1994). A csaknem harminc évvel ezelőtt született diagnózis napjainkban is jellemzi a rendészeti felsőoktatást. Matei írása kutatta az egyensúlyt a felsőoktatás autonómiája és a rendészeti szolgálatok szakmai igényei között. Nem állítható, hogy megtalálta, de ő legalább kereste. Hasonló gondolatokat fogalmazott meg Szakács Gábor írása, amikor megállapította: „... a főiskolának igenis valóságos

főiskolaként kell működnie, mert a vele szembeni elvárásnak, a szakértelmiség nevelésének csak így tud eleget tenni” (Szakács, 1994). A főiskola jövőjét vázolta Virányi Gergely írása, amikor a következő „kulcskérdéseket” tette fel: „... a rendészeti felsőoktatás főiskola rangú intézményben, vagy egyetemen folytathatjuk; sikerül-e hatékonyan működtetni a határrendészeti vezetőképzést közép- és felső szinten; hol, hogyan tudjuk biztosítani a tudományos minősítés lehetőségét a rendészeti felsőoktatásban?” (Virányi, 1994).

Hegyri Lorándné, korábban az RTF Vezetéstudományi Tanszékének tanára, majd pedig a Rendészeti Vezetőképző és Kutatóintézet munkatársa tanulmányában arra keresett érveket, amelyek szerint a „*tervezett vezetőképzés a Rendőrtiszti Főiskola teljes oktatási profiljára (büntetés-végrehajtás, határrendészet, vám- és pénzügyőrség) is kiterjeszhető, így funkcionálhat egységes egészként.*” Majd így folytatta: „*Javulóban van a rendőrség társadalmi elismertsége, vonzóbb lett a rendőri pálya, magasabb presztizsű a rendőrtiszti és a rendőri vezetői hivatás, mint speciális szakértelmiségi terület [...] A polgári demokrácia rendőrképe és elvárásai amellet, hogy a rendőrség funkcionálását alapvetően ártértelemzik; (államhatalmat segítő szervből az állampolgárnak biztonságot szolgáltató intézménnyé kell válnia), magasabb támogatottságot is jelentenek a megújuló működéshez*” (Hegyri, 1994). A tanárnő szavai mostanság naivitásnak tűnhetnek.

Az 1994-ben, az ORFK hatékony támogatásával újraindult vezetőképzés, amelynek első kurzusai a városi rendőrkapitányok számára kerültek megszervezésre, a rendszerváltozás szellemiségét tükrözte. A Fadd-Domboriban 1995-ben sorra került kapitányságvezetői tanfolyam záró programján hangzott el az egyik résztvevő kéthetes szemináriumról alkotott rövid értékelése: „*Ide jöttünk, mint szolgálak és távozni úgy fogunk, mint forradalmárok.*”

Csikyné dr. Harta Magdolna írása bemutatta azt a folyamatot, amelynek rendjén az RTF Vezetéstudományi Tanszéke a Vezetőképző és Kutatóintézet szervezetébe kapott helyet. (Ennek a szervezeti átalakításnak első kezdeményezője Kratochwill Ferenc volt, aki 1990 és 1993 között töltötte be az RTF főigazgatói posztját.) Az intézeti forma elnyerésével, többéves szünet után, újraindultak a rendészeti vezetői továbbképzések. Figyelmet érdemel, hogy a már említett kapitányságvezetői továbbképzések tematikájának összeállítását kiterjedt kutatómunka előzte meg. Hasznosultak a külföldi tapasztalatok és a vezetéstudomány legfrissebb eredményei, interjúk készültek a kapitányságok vezetőivel és a megyei főkapitányokkal is. Az interjúk tanúsága szerint a kapitányságvezetők már akkor érzékelték a korábban elindult decentralizációs folyamatok megtorpanását, a túlzott bürokratizmust az ORFK részéről, valamint azt, hogy „... *a kapitányok felelőssége nincs összhangban jogosultságaikkal*” (Csikyné, 1994).

A vezetőképzés és a tudományos kutatás szervezeti elválasztása

1991-től a rendészeti vezetőképzés és a tudományos munka összekapcsolódott. Ezt a megoldást váltotta fel a vezetőképzés önállósodása, amelynek főbb állomásait Stréhli Georgina mutatta be a Rendőrtiszti Főiskola 2005. Évkönyve nyomán: „A jelenlegi működéshez hasonló szervezeti és intézményes jelleggel működő rendészeti vezetőképzési tevékenységről tulajdonképpen 2000. február elejétől beszélhetünk, amikor [...] a Rendőrtiszti Főiskola szervezeteként megkezdte működését a Rendészeti Vezetőképző, Továbbképző és Kutatóintézet [...] A 2000-ben megalakult szervezeti egységben kiemelkedő szerepet kapott a vezetőképzés, szervezett formában, jogszabályi háttérrel, új szemléletű vezetőképzési gyakorlattal. A továbbképzési és tudományos kutatótevékenységi feladatokat külön egységek látták el. 2005 áprilisától az RTF alárendeltségéből kiválva és az akkori Belügyminisztérium Oktatási Főigazgatóságának szervezetébe tagozódva Rendészeti és Bünmegelőzési Intézet néven folytatta tevékenységét. A továbbképzési és a tudományos kutatói feladatok ugyanakkor az RTF hatáskörében maradtak. A politikai és jogi környezet 2006-os változásának hatására az intézet átkerült az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Oktatási Főigazgatóságához. Feladatait három képzési területen – rendészeti szakvizsga, bünmegelőzés és vezető-továbbképzés – látta el. A szervezési és vezetőképzési feladatok ellátására egy szervezeti egység alakult Vezetőképzési és Szervezési Osztály néven. Majd számos átszervezést követően a Belügyminisztérium főosztályaként bonyolítja feladatait.

A jogi háttér rövid bemutatása 2002 óta a mindenkori illetékes minisztériumok szabályozták a főigazgatóság szervezeti, működési, hatásköri és feladatbeli rendszerét. Számos BM-utasítást követően az első jelentős jogszabályi alapot a 21/2011. (VII. 13.) BM-rendelet adta. A rendelet a rendészeti szakvizsga és rendészeti vezetőképzés szabályait rögzítette. Ezt követte a 2/2013. (I. 30.) BM-rendelet (a továbbiakban: rendelet) a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek hivatásos állományú tagjainak továbbképzési és vezetőképzési rendszeréről, valamint a rendészeti utánpótlási és vezetői adatbank létrehozásáról. A rendelet értelmében a belügyi szervek hivatásos állományának továbbképzését a BM VTTF által szervezett és lebonyolított központi rendészeti és vezetői továbbképzési programokkal, a belügyi szerv által szervezett továbbképzésekkel, valamint az intézményi akkreditációval rendelkező képzőintézmények képzési programjainak igénybevételeivel kell megvalósítani.” (Stréhli, 2021).

Következtetések

A Belügyminisztérium Rendészeti Kutatóintézetének, majd pedig a Rendőrtiszti Főiskola Vezetőképző és Kutatóintézetének 1991 és 1998 közötti tevékenysége érdemes arra, hogy a kutatóintézeti múlt fontos örökségeként megemlékezzünk róla.

Jól látható, hogy az akkori kutatások nélkül nem kerülhetett volna sor a rendészettudomány akadémiai elismerésére, ami megalapozta a Rendészettudományi Doktori Iskola létrehozását (Szabó, 2004).

Értéknek tekintjük azt is, hogy a tudományos kutatás és vezetőképzés több éven keresztül egyetlen intézet keretei között kapott helyet, ennek eredményeként a képzésben mindig jelen voltak a rendészetelmélet legújabb hazai és nemzetközi eredményei, a kutatók pedig a vezetői tanfolyamokon tájékozódhattak a gyakorlat helyzetéről, ellenőrizhették munkájuk fogadtatását a rendészeti szolgálatoknál, és tanulhattak a kritikákból.

A kutatás és a továbbképzés intézeti egységét méltatva nem feledkezhetünk meg a főiskola két vezetőjéről sem. Az alapító parancsnok, Györök Ferenc felismerte a főiskola tevékenységében a tudományosság és az arra építő vezetőképzés fontosságát. Az általa szorgalmazott Vezetéselméleti Tanszék műhelye lett e kétirányú munka szintézisének. Györök tábornok kezdeményezésére a nyolcvanas évek elejétől kiterjedt továbbképzési formák működtek, amelyek azonban a rendszerváltozást közvetlenül megelőző időben, 1988-ban – nem függetlenül a rendészeti szolgálatok elbizonytalanodásától – megszűntek.

A helyes gyakorlat folytatása Kratochwill Ferencnek köszönhető, aki 1990-ben, már az első szabadon választott kormány megalakulását követve került az RTF élére. Egyik első intézkedése volt a Vezetéselméleti Tanszék intézetté fejlesztése és a vezetőképzés újraindítása. Elgondolásait 1991-től a Belügyminisztérium Vezetőképző és Kutatóintézete valósította meg.

A kutatómunkában az állapotanalízis elvégzése és a tények feltárása – még akkor is, amikor ez a hierarchia nemtetszését váltotta ki – olyan magatartás, ami nem vesztette el érvényességét. Ugyanez mondható a nézetek és elméletek vitájára, alakuljanak ki ezek akár a fogalmak körül (rendészet–rendvédelem), akár a jogi és a szociológiai megközelítés különbségeinek értelmezésében. *„A rendőrség tehát jogi, szervezeti és pszichológiai tekintetben gyorsan a vizsgálatok tárgyává vált, s bár a szociológiai kutatásokra még egy kicsit várni kellett, az megállapítható, hogy a tudósok nagy érdeklődést mutattak a rendőrség és a társadalom viszonya iránt. Ez a kérdés a rendszerváltás előtt fel sem merülhetett, 1988-tól viszont rendőrök és civilek számára egyaránt a rendészetpolitika alapkérdésévé vált [...] Az új tudomány igyekezett a reformok felé terelni a politikai és a rendőri gondolkodást.”* (Krémer, 2010.).

Több olyan törekvés, ami a rendszerváltozás idején fogalmazódott meg először, valósággá vált. Példának okáért a felsőfokú rendészeti képzés egyetemi szintre emelése, a mesterképzés meghonosodása, a rendészettudomány elfogadottságának megerősödése, a rendészettörténeti források gyarapodó feltárása, és mindezen eredmények megjelenése a Magyar Rendészettudományi Társaság működésében.

Változatlanul kérdés, hogy lehet-e a rendészeti igazgatás tárgya a tudományos érdeklődésnek, avagy csak az kutatható, amit a belügyi kormányzat és a szakmai irányítás megenged. Megoldatlan az egyetemi autonómia és a rendészeti hierarchia kapcsolata, az elméleti és a gyakorlati oktatás arányai, a zárt és a nyitott rendészeti pályakezdő modell minősítése, a generális képzés és specializáció lehetősége, a gyakornoki státusz kialakítása, és a humán terület számos más problémája. Sokat lehet várni a „rendvédők pszichológiáját” tanulmányozó kutatásoktól (Malét-Szabó, 2020).

Nem látjuk a katonai típusú hierarchikus rend és a rendészetre kötelező joguralom közötti harmóniára törekvést. Ebben a tekintetben inkább Kerecsi Klára aggodalmaiban osztozunk (Kerecsi, 2020). Megjegyezzük azonban, hogy dicséret illeti a Magyar Rendészet szerkesztőit, mert helyt adtak Kerecsi tanulmányának, ami minket a rendszerváltozás vonzóan nyitott világára emlékeztet.

A vezetőképzezséről azért nem tudunk képet alkotni, mert nem ismerjük az elmúlt több mint húsz esztendő gyakorlatát. Azt elismerjük, hogy a továbbképzésnek nem lehet célja a forradalmárrá nevelés, de talán a szolgásonban hagyás sem!

A rendszerváltozás időszaka sokunk számára élményt adott, a szabadság és a cselekvés lehetőségének az élményét, amit azután csalódások és a kijózanodás követett. Tudjuk, hogy kutatóként sokszor tévedtünk, de valami hasonló önkontrollt várnánk a politikától és a szakmától is. 1990 és az azt követő évek valóban kegyelmi állapot volt Magyarország történetében. Visszahozni azokat nem lehet, talán nem is kell, de tanulni belőlük érdemes.

Felhasznált irodalom

A magyar rendőrség civil kontrollja (1997). *Jelentés és javaslatok*. Kézirat.

A szervezett bűnözés Magyarországon (1994). Rendőrtiszti Főiskola.

Búzás P. (1996). Az előállítás jogintézményének vizsgálata. *Új Rendészeti Tanulmányok*, 3, 25–39.

Csikyné Hartai M. (1994). A célközpontos vezetés alkalmazásának rendőri tapasztalatai. *Rendészeti Tanulmányok*, 2, 186–204.

Dános V. & Tauber I. (1992). A magyar társadalom elvárásai a rendőrséggel kapcsolatban. *Rendészeti Tanulmányok*, 4, 5–13.

- Dános, V. (1995). Aspects of Achievement and Efficiency Measuring of the Police Activity. *Új Rendészeti Tanulmányok*, 122–129.
- della Porta, D. (1996). Tömegdemonstrációk rendőri kezelése a mai demokráciákban – kutatási program. *Új Rendészeti Tanulmányok*, 1, 11–17.
- Fehérvári J. (1994). A rendőrség vezető erőinek nemzeti és nemzetközi továbbképzése. *Rendészeti tanulmányok*, 4, 39–53.
- Felkai, L. (1995). The Organization of the Hungarian Police. *Új Rendészeti Tanulmányok*, 20–23.
- Ficzere L. (1997). Közigazgatás és rendészeti igazgatás. *Új Rendészeti Tanulmányok*, 1, 23–31.
- Finszter G. (1998). Rendvédelem és kriminálpolitika. *Új Rendészeti Tanulmányok*, 1, 48–94.
- Finszter G. (2021). A rendőr akadémiától az egyetemig. *Magyar Rendészet*, 21(ksz), 101–121. <https://doi.org/10.32577/mr.2021.1.ksz.7>
- Guillen, F. (1995). Decentralization of the Decision Level in Police Corps and the Rule of Law in Modern Democratic Systems. *Új Rendészeti Tanulmányok*, 50–67.
- Hegyí L.-né (1994). „A társadalom és a fegyveres erők” projekt kutatási eredményeinek felhasználása a rendvédelmi vezetőképzés kialakításában. *Rendészeti Tanulmányok*, 2, 161–185.
- Ignatov, V. (1995). Centralisation and Decentralisation of the Police Service in the Republic of Bulgaria. *Új Rendészeti Tanulmányok*, 40–47.
- Kántás P. (1997). A rendészet fogalmához. *Új Rendészeti Tanulmányok*, 1, 50–66.
- Kerecsi K. (2020). A rendőrség militarizálódása: A rendőrség militarizálódása: áldás vagy átok? *Magyar Rendészet*, 20(3), 147–162. <https://doi.org/10.32577/mr.2020.3.9>
- Krémer F. (2010). *Rossz döntések kora Rendészeti politikai tévelygések a rendszerváltás első húsz évében*. Napvilág Kiadó.
- Lebeuf, M.-E. & Szabó, D. (1995). Centralisation and Decentralisation of Police Services Management – Elements of Understanding Canadian Experience. *Új Rendészeti Tanulmányok*, 68–82.
- Lengyel K. P. (1992). A szavahihetőség problematikája az igazságügyi pszichológiai szakértői vizsgálatokban. *Rendészeti Tanulmányok*, 4, 179–182.
- Malét-Szabó E. (2020). A rendvédők pszichológiája. In Haller J. (Szerk.), *Rendészeti pszichológia* (pp. 186–242). Dialóg Campus.
- Manfred, M. (1994): Rendőrség, állampolgárok és politika. *Rendészeti Tanulmányok*, 4, 5–15.
- Marteray, C. du (1995). Public Security and Criminal Police- Unite or Separate Competencies. *Új Rendészeti Tanulmányok*, 104–112.
- Matei L. (1994). A magyar rendőroktatás jellemzői, modernizálásnak lehetőségei. *Rendészeti Tanulmányok*, 2, 130–139.
- Moran, P. J. (1995). Measuring Police Activities through Performance Development and Review. *Új Rendészeti Tanulmányok*, 113–121.
- Orbán B. (2020). *A magyar stratégiai gondolkodás egyszeregye*. Mathias Corvinus Collegium Alapítvány.
- Stréhlí G. (2021). *A hivatásos állományúak továbbképzése*. Kézirat.
- Szabó A. (2004). Helyet kér a rendészettudomány. Előterjesztés a IX. Osztály számára a rendészeti tudomány befogadására. *Magyar Rendészet*, 14(1), 21–26.

- Szakács G. (1994). Működhet-e a Rendőrtiszti Főiskola valóságos főiskolaként. *Rendészeti Tanulmányok*, 2, 140–154.
- Szamel L. (1997). Közigazgatás – rendészet – rendészeti szankció. *Új Rendészeti Tanulmányok*, 1, 7–22.
- Szikinger, I. (1993). Community Policing in Hungary: Perspectives and Realities. In Dölling, D. & Feltes, T. (Eds.), *Community Policing: Comparative Aspects of Community Oriented Police Work* (pp. 146–150). Felix Verlag.
- Szikinger I. (1994). Rendészet, rendőrség és szociális jogállamiság Németországban. *Rendészeti Tanulmányok*, 2, 43–51.
- Szikinger I. (1996). A gyülekezési jog szabályozásának mai kérdései. *Új Rendészeti Tanulmányok*, 1, 18–31.
- Szikinger I. (1997). A rendvédelem jogi alapkérdései. *Új Rendészeti Tanulmányok*, 1, 32–49.
- Timoránszky P. (1992). A menedékjog történelmi gyökereiről, különös tekintettel a magyar menedékjogra. *Rendészeti tanulmányok*, 4, 137–172.
- Virányi G. (1994). Gondolatoka rendészeti tisztképzés és vezetőképzés korszerűsítéséhez. *Rendészeti Tanulmányok*, 2, 155–160.

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Korinek L. (2022). Rekviem egy álomért. *Belügyi Szemle*, 70(5), 887–905. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.5.1>